

Energinet
Att.: Signe Dons
Tonne Kjærsvvej 65
7000 Fredericia

Kontor/afdeling
Vedvarende energi

Dato
xx-04-2021

J nr. 2020-10467

ACPE/TSGR/SKE

Udkast til forundersøgelsestilladelse i området for havvindmølleparkerne til energiøen Bornholm

Med Klimaaftale for energi og industri mv. af 22. juni 2020 er det besluttet, at der skal etableres to energiøer. Den ene energiø skal placeres i Nordsøen og skal have en kapacitet på 3 GW med plads til mindst 10 GW på sigt. Den anden energiø etableres på land på Bornholm og skal have en kapacitet på 2 GW inden 2030.

På den baggrund meddelte klima-, energi- og forsyningsministeren den 29. november 2020 pålæg til Energinet om gennemførelse af forundersøgelser for de to energiø-projekter.

Energinet har med ansøgning af 12. marts 2021 ansøgt om tilladelse til gennemførelse af forundersøgelser for så vidt de havvindmølleparker, der skal placeres ved energiøen på Bornholm, jf. § 23, stk. 3, jf. § 22 i lovbekendtgørelse nr. 125 af 7. februar 2020 (herefter VE-loven). Energinets ansøgning er bilagt denne tilladelse.

Energinets ansøgning angår overordnet tilladelse til at gennemføre geofysiske, geotekniske og miljømæssige forundersøgelser af områder til de planlagte 2 GW havvind, som skal tilkobles energiøen på Bornholm.

Undersøgelserne skal gennemføres i perioden x. maj 2021 til den 31. december 2023. Energinet har oplyst, at de i løbet af 2021 forventer at fastlægge korridorer til projektets kabler til Bornholm, hvorefter Energinet vil indsende en ansøgning om tilladelse til at gennemføre forundersøgelser af de planlagte korridorer til kabler.

Energinets ansøgning af 12. marts 2021 angår dermed konkret gennemførelse af følgende forundersøgelser:

1. Geofysiske undersøgelser (*inden for områderne Bornholm og Bornholm II se figur 1 og 2, hvor områderne er markeret med blå*)
 - a. Multibeam

Energistyrelsen

Carsten Niebuhrs Gade 43
1577 København V

Niels Bohrs Vej 8
6700 Esbjerg

T: +45 3392 6700
E: ens@ens.dk

www.ens.dk

- b. Sidescan sonar
 - c. Seismisk kortlægning
 - d. Magnetometer
 - e. ROV (Remotely Operated Vehicle)
 - f. Grab samling
2. Geotekniske undersøgelser (*inden for områderne Bornholm I og Bornholm II: se figur 1 og 2, hvor områderne er markeret med blå*)
- a. Boringer
 - b. CPT (Cone Penetration Test)
3. Marine miljøundersøgelser (*inden for forundersøgelserområdet – men ikke i et Natura 2000-område*)
- a. Benthisk flora og fauna
 - b. Marine pattedyr
 - c. Fisk og fiskeri
 - d. Fugle

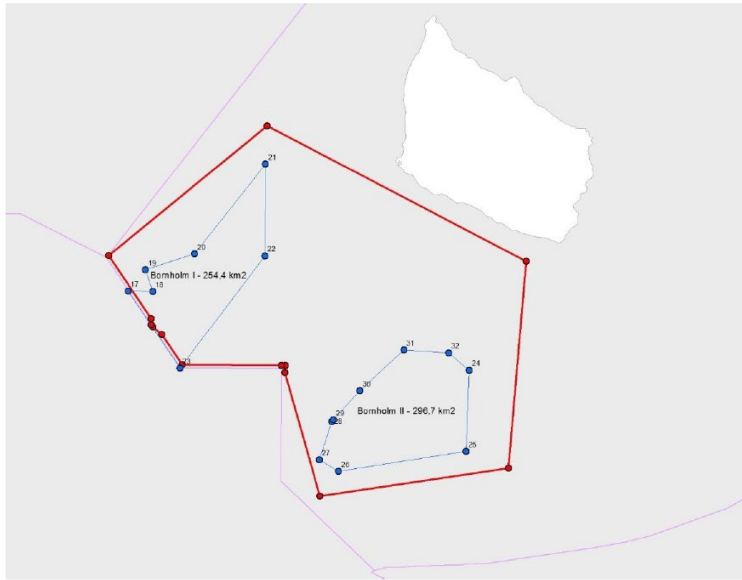
De indsamlede data skal primært danne baggrund for, at bydere senere i processen kan udfærdige optimerede bud på etablering af havvindmølleparkerne ved Bornholm. Parallelt med forundersøgelserne igangsættes en strategisk miljøvurdering (SMV) for ovennævnte, som primært skal baseres på eksisterende data, mens data indsamlet i forbindelse med undersøgelserne omfattet af denne tilladelse bliver inddraget i et nødvendigt omfang.

Det er endvidere forventningen, at etableringen af havvindmølleparkerne ved Bornholm skal miljøvurderes (VVM), før der kan meddeles en etableringstilladelse. Dette vil imidlertid først blive vurderet endeligt ved en screeningsafgørelse, som bliver truffet i forlængelse af udbudsvinders/bygherres indsendelse af projektbeskrivelse og ansøgning. Data fra forundersøgelserne vil også her kunne inddrages af bygherre i nødvendigt omfang.

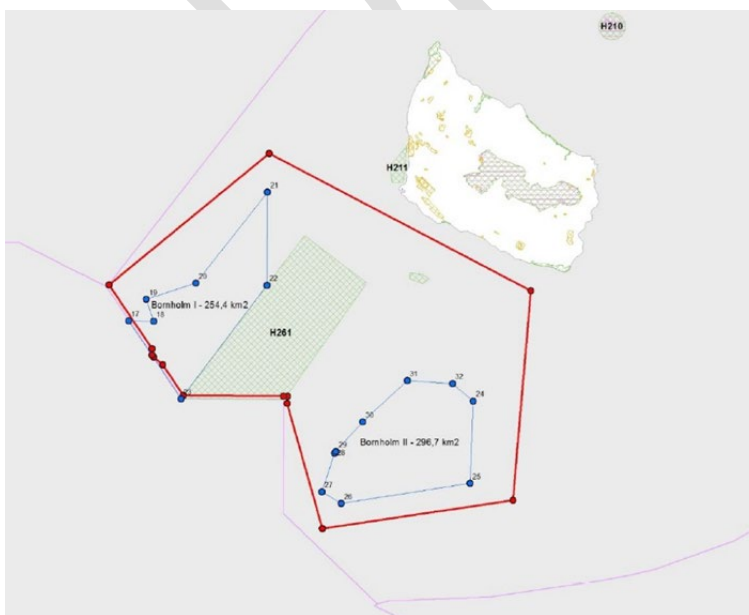
Forundersøgelserområdet:

Forundersøgelserområde fremgår af nedenstående kort (figur 1):

Figur 1: Forundersøgelingsområde til EnergiØ Østersøen vist som rødt polygon. Området er 2181 km². Havvindmøleparker Bornholm I og Bornholm II vist som blå polygoner inden for forundersøgelingsområdet.

Forundersøgelingsområdet er endvidere afgrænset af koordinater, jf. vilkår 1 i denne tilladelse. Inden for forundersøgelingsområdet, som afmærket i ovennævnte figur 1 med blå, skal 2 GW havvindmøller placeres. Der vil kun blive udført geofysiske og geotekniske i de blå afmærkede områder. En del af området i den større røde polygon indeholder et Natura 2000- område (H261). Af Energinets ansøgning fremgår, at ikke vil blive udført nogen forundersøgelser inden for dette område, jf. figur 2:

Energistyrelsens afgørelse

Energistyrelsen giver hermed tilladelse til at gennemføre forundersøgelser i det ansøgte område med henblik på, at der skal opstilles havvindmøller i forundersøgelsesområdetets blå markeringer, jf. figur 1.

Tilladelsen er givet med hjemmel i § 22, stk. 1, stk. 2, og stk. 7, jf. § 23, stk. 3, i VE-loven.

Efter VE-lovens § 22, stk. 1, kan forundersøgelser til brug for udnyttelse af energi kun gennemføres efter tilladelse fra klima-, energi- og forsyningsministeren. Tilladelse hertil kan meddeles efter ansøgning, jf. VE-lovens § 22, stk. 2, og til områder, hvor udnyttelse af energi kan være relevant, jf. VE-lovens § 22, stk. 7.

Ved § 3, stk. 1, nr. 4, i bekendtgørelse nr. 1068 af 25. oktober 2019 om Energistyrelsens opgaver og beføjelser, er klima-, energi- og forsyningsministerens beføjelser efter VE-lovens § 22 delegeret til Energistyrelsen.

Det er Energistyrelsens vurdering, at udnyttelsen af energi i det ansøgte forundersøgelsesområder er relevant, idet fin-screeningsrapporter fra Cowi fra foråret 2020 har konkluderet, at etablering af havvind i forundersøgelsesområderne vil være muligt. Disse rapporter er tilgængelige på:

<https://ens.dk/ansvarsomraader/vindenergi/udbud-paa-havvindmoelleomraadet/energieer>

Tilladelsen er udarbejdet på baggrund af den fremsendte ansøgning fra Energinet af 12. marts 2021 med bilag, herunder en videnskabelig rapport fra National Center for Miljø og Energi (DCE) om geofysiske og geotekniske forundersøgelser til Energø Bornholm – vurdering af påvirkning af havpattedyr (nr. 432/2021) (herefter DCE rapport).

Ved denne afgørelse har Energistyrelsen endvidere inddraget videnskabelige rapport fra DCE om Marsvins udbredelse og status for de marine habitatområder i danske farvande (nr. 284/2018): <https://mst.dk/media/183331/sr284-marsvin-udbredelse-2018.pdf>

Energistyrelsen har bl.a. på baggrund af oplysninger i DCE rapport nr. 432/2021, fremsendt sammen med ansøgningen om forundersøgelsestilladelse, vurderet, at forundersøgelserne, med de i tilladelsen fastsatte vilkår, vil have en ubetydelig påvirkning af havpattedyr. Denne vurdering er under forudsætning af, at de geotekniske og geofysiske forundersøgelser, gennemføres som beskrevet i ansøgningen herunder bl.a. ved anvendelse af afværgeforanstaltninger i form af soft start og sådan at visse typer forundersøgelserne kun kan gennemføres i

perioder i sommerhalvåret, jf. nedenstående afsnit om påvirkning på Natura 2000-områder og bilag IV-arter.

Energistyrelsen har fastsat en række vilkår for Energinets udnyttelse af tilladelsen, jf. nærmere herom i afsnittet om vilkår.

[Tilladelsen er endvidere udarbejdet på baggrund af høringssvar fra berørte myndigheder, ligesom der er gennemført en Espoo-høring af Sverige og Tyskland – afventer høringssvar fra myndigheder]

Tilladelsen er gældende for perioden fra den x. maj 2021 til den 31. december 2023 og på de nedenstående vilkår. Varigheden af det angivne tidsrum er begrundet i projektets størrelse samt vejrforholdene i Østersøen.

Tilladelsen er endvidere afgrænset til det ansøgte forundersøgelsesområde, som angivet ved ovennævnte koordinater og kortmateriale, jf. VE-lovens § 22, stk. 7.

Det bemærkes, at forundersøgelsestilladelsen ikke i sig selv giver ret til at opføre havvindmøller. Der er altså med en forundersøgelsestilladelse ikke taget stilling til, hvorvidt der kan opstilles havvindmøller på den givne lokalitet.

Påvirkning af miljøet mv. – konsekvensvurdering ift. påvirkning af Natura 2000-områder og vurdering af påvirkning af bilag IV-arter

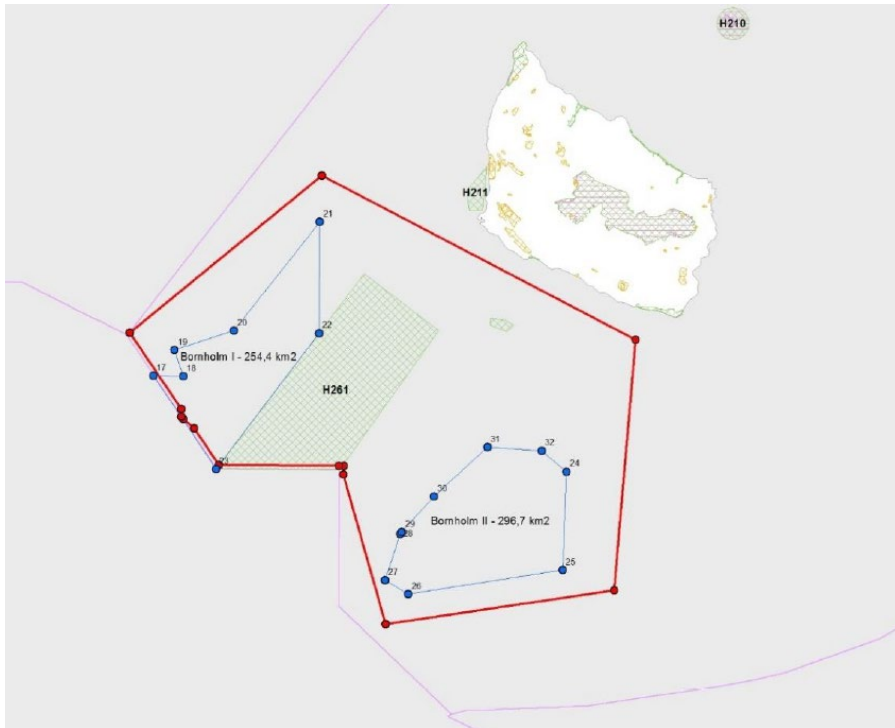
Natura 2000-områder

Bekendtgørelse nr. 1476 af 13. december 2010 om konsekvensvurdering vedrørende internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter ved projekter om etablering m.v. af elproduktionsanlæg og elforsyningsnet på havet (herefter "bekendtgørelsen") finder anvendelse for forundersøgelser til brug for etablering af elproduktionsanlæg på havet, jf. § 1, stk. 2, nr. 1.

Såfremt forundersøgelserne vurderes at kunne medføre en væsentlig påvirkning på internationale naturbeskyttelsesområder, skal der foretages en nærmere konsekvensvurdering jf. bekendtgørelsens § 2. Der vil herefter kun kunne meddeles forundersøgelsestilladelse, hvis en skade på udpegningsgrundlaget kan udelukkes.

Energinet har oplyst, at der ikke gennemføres forundersøgelser inden for udpegede Natura 2000-områder, jf. nedenstående kort (figur 2):

Figur 2: Natura 2000-områder beliggende i dansk farvand i Østersøen.

Idet en væsentlig påvirkning af marsvin ikke har kunnet udelukkes på forhånd, er der til ansøgningen udarbejdet en rapport fra DCE, nr. 432/2021, der har det nødvendige detaljeringsniveau, for at Energistyrelsen kan foretage en konsekvensvurdering af, om forundersøgelserne kan skade marsvin på udpegningsgrundlaget i de nærliggende Natura 2000-områder: Rønne Banke og Adlergrund (DK), Adlergrund (DE) og Westliche Rönnebank (DE).

Den til ansøgningen vedlagte rapport fra DCE om den forventede lydspredning fra forundersøgelserne og den mulige påvirkning af marsvin og sæler, anfører, at påvirkningen af marsvin er *ubetydelig til lille*, såfremt der anvendes de i rapporten nævnte afværgeforanstaltninger.

På baggrund af rapporten fra DCE har Energistyrelsen fastsat nærmere vilkår for arbejdets udførelse for at sikre, at havpattedyr skræmmes væk fra området tilstrækkeligt tidligt og i tilstrækkelig afstand til at sikre, at der ikke sker væsentlige negative påvirkninger i form af permanente høreskader. Herudover har Energistyrelsen fastsat vilkår om tidsperioden for gennemførelsen af de geofysiske forundersøgelser, sådan at disse forundersøgelser kun kan gennemføres i perioden fra april til oktober, hvor marsvin fra den sårbare østersøpopulation ikke opholder sig så langt vest på i Østersøen.

På baggrund af DCE-rapporten kan Energistyrelsen udelukke, at forundersøgelserne vil skade marsvin på udpegningsgrundlaget i Natura 2000-områderne, når afværgeforanstaltningerne, der fremgår af tilladelsens vilkår,

implementeres. Tilladelsen til forundersøgelser kan dermed gives, jf. bekendtgørelsens § 2, stk. 1, nr. 1.

Der er i vurderingen lagt vægt på, at forundersøgelsens omfang og karakter samt afværgeforanstaltningerne, der fremgår af tilladelsens vilkår, sikrer, at marsvin ikke lider permanente høreskader, at adfærdsforstyrrelsen af marsvin er begrænset, idet varigheden af forundersøgelserne er kort, samt at forundersøgelserne ikke foretages i vinterperioden, hvor der er risiko for, at den meget sårbare østersøpopulation befinder sig i området. Forstyrrelse af eventuelle individer fra bæltshavspopulationen, der måtte befinde sig i området, vil ikke kunne have betydning for bestanden for denne population og vil ikke kunne medføre skade på de Natura 2000-områder, hvor bæltshavspopulationen er på udpegningsgrundlaget.

Bilag IV-arter

Marsvin og alle arter af hvaler er listet på habitatdirektivets bilag IV, og der kan i henhold til bekendtgørelsens § 5 ikke gives tilladelse til aktiviteter, der medfører ødelæggelse af yngle- eller rasteområder eller medfører forstyrrelser af arterne i deres naturlige udbredelsesområde, hvor forstyrrelsen har skadelig virkning for arten eller bestanden.

Energistyrelsen har vurderet, at det på baggrund af de fastsatte vilkår i tilladelsen kan udelukkes, at forundersøgelserne i sig selv eller i kombination med andre kendte planer eller projekter væsentligt vil medføre væsentlig forstyrrelse af bilag IV-arter eller beskadige eller ødelægge yngle- eller rasteområder for arterne.

Energistyrelsen har i sin vurdering særligt lagt vægt på, at der med afværgeforanstaltningerne sikres, at marsvin ikke med lide permanente høreskader, og at bortskræmningen og adfærdsforstyrrelserne af marsvin vil være lokale, kortvarige og reversible og uden betydning for artens økologiske funktionalitet i området.

Ovenstående vurdering ift. påvirkningen af havpattedyr er alene gældende under forudsætning af, at den procedure for undervandsstøj i forbindelse med forundersøgelserne, som er beskrevet i ansøgningen, følges, og at nedenstående vilkår om undervandsstøj overholdes.

Havstrategiloven

Det er Energistyrelsens vurdering, at forundersøgelserne ikke påvirker opfyldelse af den danske havstrategi, herunder fastsatte miljømål samt det gældende indsatsprogram, da forundersøgelserne ikke vurderes at påvirke den havbundstype, som beskyttelsesområderne skal sikre.

Vilkår for tilladelsen

Tilladelsens område

1. Indehaveren af tilladelsen har ret til at gennemføre forundersøgelser i områderne vist på figur 1, nærmere defineret som de områder, der er afgrænset af nedenstående koordinater (Tabel bilag 1). Der må alene udføres de forundersøgelser, som følger af ansøgningen, sådan at der kun udføres geofysiske og geotekniske undersøgelser i de blå afmærkede polygoner, jf. figur 1. Der må ikke udføres nogen type forundersøgelser inden for et Natura 2000-område.

Tabel bilag 1: Koordinater til afgrænsning af området til forundersøgelser for Energiø Bornholm (markeret med rødt polygon på figur 1). Geodætisk reference til ETRS89, UTM33N.

POINTID	X	Y
2-0	435894,5	6091400
2-1	460126,7	6111226
2-2	499724,9	6090505
2-3	497010,9	6058912
2-4	468194,7	6054619
2-5	462845,7	6073498
2-6	462885,8	6074580
2-7	462272	6074585
2-8	447105,5	6074737
2-9	444007,1	6079342
2-10	442635,4	6080488
2-11	442400,4	6080837
2-12	442373,7	6081770
2-13	435894,5	6091400

Generelle vilkår

2. Tilladelsen er gældende for perioden fra den x. maj 2021 til den 31. december 2023, med de tidsmæssige begrænsninger, der følger af vilkår 12.
3. Forundersøgelserne skal være afsluttet den 31. december 2023.
4. Tilladelsen medfører ikke en indskrænkning i statens højhedsret over søterritoriet eller statens eneret over den eksklusive økonomiske zone. Tilladelsen er således ikke til hinder for, at der inden for det af tilladelsen omfattede område kan tillades andre end indehaveren af tilladelsen at gennemføre andre former for aktiviteter end i denne tilladelse omfattede.
5. Indehaveren af tilladelsen skal følge gældende ret herunder EU-regler. Denne tilladelse fritager ikke indehaveren af tilladelsen fra at indhente eventuelle andre relevante tilladelser i henhold til anden lovgivning.

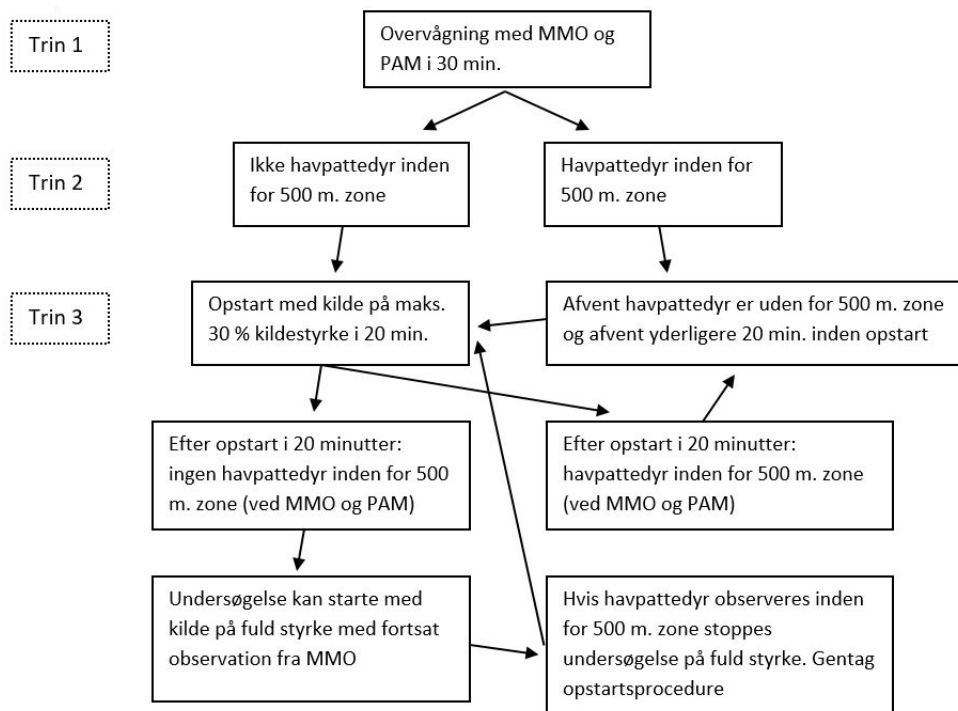

6. Indehaveren af tilladelsen skal udføre undersøgelserne på en forsvarlig måde og således, at virksomhed, der udføres af rettighedshavere i henhold til undergrundsloven, fiskeriaktiviteter og anden næringsvirksomhed, ikke urimeligt vanskeliggøres.
7. Indehaveren af tilladelsen skal tegne forsikring til dækning af de skader, som indehaveren af tilladelsen – eller andre personer på vegne af indehaveren af tilladelsen – forvolder i henhold til den i tilladelsen udøvede virksomhed. Dokumentation herfor skal forelægges Energistyrelsen, inden forundersøgelsestilladelsen udnyttes.
8. De geotekniske undersøgelser, der udføres i forbindelse med forundersøgelserne, skal foretages inden for rammerne af det ansøgte forundersøgelsesområde, jf. de ovenfor oplyste koordinater i vilkår 1.
9. I takt med at forundersøgelserne udføres, og de pågældende resultater og data foreligger, skal disse indsendes vederlagsfrit til Energistyrelsen. Energistyrelsen forbeholder sig ret til at offentliggøre rådata og resultater, som er indsamlet ved forundersøgelserne.
10. Med henblik på monitoring af impulsstøj fra de seismiske undersøgelser skal der ske en indrapportering af disse aktiviteter til Miljøstyrelsen. Indrapporteringen skal omfatte tidspunkt for den støjende aktivitet (dag), position, lydniveau og en angivelse af hvilken aktivitet, der har forårsaget impulsstøjen.

Miljøvilkår

11. Geofysiske surveys skal foretages som beskrevet i ansøgning af 12. marts 2021 fra Energinet med tilhørende bilag.
12. Af hensyn til beskyttelsen af marsvin må der ikke gennemføres seismiske undersøgelser (Sub-Bottom Profiling og 2D UHR seismik) i perioden fra og med november til og med marts.
13. Af hensyn til beskyttelsen af havpattedyr skal der ved de seismiske undersøgelser anvendes soft start-procedure i overensstemmelse med fremgangsmåden beskrevet i figur 4 ved anvendelse af sparker (f.eks. GeoSource 200 eller lignende). Anvendelse af PAM (Passive Acoustic Monitoring) og MMO (Marine Mammal Observers) i forbindelse med udførelsen af de geofysiske undersøgelser er endvidere behandlet nedenfor i figur 3.

Figur 3: Opstart af soft start-procedure.

14. På grund af større kildestyrke ved Sub-Bottom Profiler (Innomar Medium 100 eller lignende) må denne først aktiveres, når sparker (f.eks. GeoSource 200 eller lignende) kører på fuld styrke efter opstartsprocedure, jf. vilkår 12.

15. For de lokaliteter, hvor der skal foretages undersøgelse med 3 x sparker (GeoSource 200), skal opstartsproceduren, jf. vilkår 12 følges, men med en opstartsperiode med maks. 30 % kildestyrke på 30 min. (trin 3) i stedet for 20 min. på grund af større kildestøj. 30 min.-perioden skal også benyttes ved gentagelse af trin 3 pga. observerede havpattedyr inden for 500 m. zonen.

16. Ved ikke-planlagte afbrydelser skal følgende procedure følges:

- Ved afbrydelse i mindre end 5 min.: Udstyr kan genstartes på fuld kildestyrke.
- Ved afbrydelse i 5-10 min.: Observere under afbrydelsen ved brug af MMO og PAM, om der er havpattedyr inden for 500 m. zone. Hvis det ikke er tilfældet, kan udstyr startes på fuld styrke. Hvis havpattedyr forekommer, skal opstartsproceduren, jf. vilkår

12 følges fra trin 3, så der foretages opstart af kilden med maks. 30 % kildestyrke i 20 min. (sparker) eller 30 min. (3 x sparker).

- Ved afbrydelse i mere end 10 min.: Observation under afbrydelsen ved brug af MMO og PAM. Hvis havpattedyr ikke observeres, følges opstartsprocedure, jf. vilkår 12 fra trin 3, så der foretages opstart af kilden med maks. 30 % kildestyrke i 20 min. (sparker) eller 30 min. (3 x sparker). Hvis havpattedyr observeres under afbrydelsen, følges opstartsprocedure, jf. vilkår 12 fra trin 1.

17. Hvis tilladelsens miljøvilkår ikke vurderes at kunne overholdes, skal der hurtigst muligt tages kontakt til Energistyrelsen og foreslås en alternativ procedure, der i samme omfang sikrer hensynet til havpattedyr. Tilladelsen kan herefter først udnyttes, når Energistyrelsen har godkendt den alternative procedure.

Varsling og kontakt med andre myndigheder og Energistyrelsen

18. Indehaveren af tilladelsen skal selv indhente tilladelser i henhold til anden lovgivning, såfremt det er nødvendigt.
19. Energistyrelsens tilladelse fritager ikke indehaveren af tilladelsen for at varsle relevante myndigheder, f.eks. Søfartsstyrelsen, Forsvarets Operationscenter, Miljøstyrelsen m.fl. om de konkrete undersøgelser på havet. Myndighederne skal desuden have mulighed for at få adgang til at være til stede ved alle undersøgelser, der foretages i henhold til denne tilladelse. Alle rimelige udgifter i forbindelse med rejse og ophold for disse repræsentanter skal afholdes af indehaveren af denne tilladelse, hvor rimeligheden af udgifterne såvel som forhold, der kan forsinke undersøgelserne, først aftales med og godkendes af Energistyrelsen.
20. Indehaveren af tilladelsen skal forud for opstart af forundersøgelserne informere Energistyrelsen og andre relevante myndigheder om de kontraherede entreprenører, samt kontaktpersoner og fartøjer involveret i forundersøgelserne på havet. I forlængelse heraf sender indehaveren en ansøgning til Geodatastyrelsen, som vil omfatte specifikationer af de benyttede fartøjer.
21. Det påhviler desuden indehaveren af tilladelsen at koordinere færdsel og evt. farvandsafspærring med andre myndigheder.

22. Bekendtgørelse nr. 1351 af 29. november 2013 og skema til vurdering af sejladsikkerheden ved entreprenørarbejder til søs skal efterleves, og Søfartsstyrelsen skal underrettes i behørigt omfang. Skemaet er vedlagt tilladelsen.
23. Indehaveren af tilladelsen skal overholde reglerne i lovekendtgørelse nr. 358 af 8. april 2014 om museer (Museumsloven), samt kontakte Slots- og Kulturstyrelsen, hvis der bliver gjort fund omfattet af museumsloven (Slots- og Kulturstyrelsen, Fortidsminder, H.C. Andersens Boulevard 2, 1553 København V, telefon: 33 95 42 00). Energinet bør endvidere indgå i en dialog med Slots- og Kulturstyrelsen og Vikingeskibsmuseet med henblik på varetægelse af marinarkæologiske interesser i forbindelse med forundersøgelserne i Bornholm.
24. De skibe, som benyttes til forundersøgelser, skal forinden deres aktiviteter søge information om aktiviteter i Forsvarets skyde- og øvelsesområder i undersøgelsesperioden og efterlevere retningslinjer herfor. Skibe skal desuden følge det obligatoriske meldesystem, såfremt de sejler ind i Øresund VTS (Vessel Traffic Service) meldesektor.

Overholdelse af tilladelses vilkår

25. Tilladelsen kan tilbagekaldes, såfremt nogle af de for tilladelsen fastsatte vilkår ikke opfyldes.
26. Der kan pålægges bødestraf, jf. VE-lovens § 72, ved
- Tilsidesættelse af vilkår i denne tilladelse
 - Undladelse af at afgive oplysninger omhandlet i § 59 i VE-loven
 - Afgivelse af urigtige eller vildledende oplysninger eller undladelse af at afgive oplysninger efter anmodning.

Klageadgang

Klager over denne tilladelse kan i henhold til § 66 i VE-loven af klageberettigede indbringes for Energiklagenævnet, Nævnenes Hus, Toldboden 2, 8800, Viborg, <https://naevneneshus.dk/start-din-klage>. Klagen skal være indgivet skriftligt inden 4 uger efter, at afgørelsen om forundersøgelsestilladelse er meddelt.

Klage over tilladelsen har ikke opsættende virkning, medmindre Energiklagenævnet bestemmer anderledes. Energiklagenævnets afgørelse kan ikke påklages til anden administrativ myndighed.

Med venlig hilsen

Mads Krogh
Kontorchef

UDKAST